

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสัมภาษณ์ดำเนินการวิจัย อันประกอบด้วย พื้นที่ในการทำวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียง ดังจะได้เสนอโดยลำดับต่อไปนี้

3.1 พื้นที่ในการทำวิจัย มี 19 จังหวัด

- 1) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ
- 2) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี
- 3) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ
- 4) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น
- 5) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์
- 6) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดยโสธร
- 7) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์
- 8) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดศรีสะเกษ
- 9) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดร้อยเอ็ด
- 10) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครพนม
- 11) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอำนาจเจริญ
- 12) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสกลนคร
- 13) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา
- 14) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์
- 15) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองคาย
- 16) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมุกดาหาร
- 17) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเลย
- 18) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสาคาม
- 19) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู

3.2 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากขอบเขตการวิจัยนี้ จำกัดอยู่เฉพาะเขตจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังนั้น กลุ่มประชากรของการวิจัยนี้ คือ ผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างจากผู้พิพากษาสมทบที่ได้ประนอมข้อพิพาทในแต่ละจังหวัด ทั้งหมด 19 จังหวัดโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดละ 15 คน ทั้งหมด 285 คน จากกลุ่มประชากรของการวิจัย คือผู้พิพากษาสมทบในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับผู้พิพากษาสมทบที่ได้ทำการประนอมข้อพิพาทเป็นประเภททางการการวิจัยนี้ มุ่งศึกษาวิจัยผู้พิพากษาสมทบการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือสำหรับ

การเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับผู้พิพากษาสมทบที่เคยประเมินข้อพิพาทในบ่อยครั้งมากที่สุดแต่ละจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

จังหวัด	กลุ่มประชากร	กลุ่มเป้าหมาย (เลือก)
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดชัยภูมิ	27	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดมุกดาหาร	13	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดขอนแก่น	45	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดโคราช	43	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดบุรีรัมย์	22	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดสกลนคร	16	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดยโสธร	14	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดร้อยเอ็ด	29	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดเลย	13	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดศรีสะเกษ	29	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดสกล	24	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดหนองคาย	18	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดหนองบัวลำภู	25	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดอุดรธานี	31	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดอุบลราชธานี	31	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดนครพนม	17	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดสุรินทร์	18	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดอำนาจเจริญ	15	15
คณะผู้พิพากษาสมทบจังหวัดกาฬสินธุ์	28	15
รวมทั้งหมด	458	285

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัยโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ยกมาข้างต้นในบทที่ 2 เป็นแนวทางดังนี้

ตัวแปรตาม คือ รูปแบบพฤติกรรม การจัดรูปแบบพฤติกรรมในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวแปรอิสระได้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.3.1 องค์ประกอบด้านภูมิหลัง การศึกษาและประสบการณ์ของผู้พิพากษาสมทบ

- 1) ภูมิหลังได้แก่ อายุ อาชีพ ประสบการณ์และระดับการศึกษาของผู้พิพากษาสมทบ
- 2) การฝึกอบรมนอกระบบสถาบันของผู้พิพากษาสมทบ
- 3) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนของผู้พิพากษาสมทบ
- 4) แหล่งอารยธรรมของผู้พิพากษาสมทบ

3.2.2 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ คุณลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

- 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท
- 2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในชุมชน
- 3) ความเป็นผู้นำ
- 4) ความซื่อตรงต่อหน้าที่
- 5) ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะประนอมข้อพิพาท
- 6) ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 7) ทศนคติแบบประชาธิปไตย

3.2.3 รูปแบบยุทธวิธีหรือแนวทางในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบ

- 1) เวลา,สถานที่,ค่าใช้จ่าย
- 2) เนื้อหาสาระ
- 3) วิธีสอนและการจัดกิจกรรม การจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมการจัดการรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจำแนกวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 แนวทาง คือ

3.4.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากหนังสือของทางราชการ บทความ งานวิชาการ รายงาน สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยเป็นข้อมูลประกอบ

3.4.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.4.3 ลักษณะเครื่องมือ เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากงานภาคสนามโดยวิธีสัมภาษณ์บุคคลที่เลือกแบบเจาะจง เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลดังกล่าว จะใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ จะมีลักษณะกึ่งแบบสำรวจกึ่งแบบสอบวัต แบบสัมภาษณ์มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรม ลักษณะมี 2 แบบ คือ แบบคำถามปลายเปิด(Open ended question)ซึ่งใช้กับคำถามที่ไม่สามารถกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าได้ เช่น ภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาในระบบ นอกกระบบและอีกแบบหนึ่งคือคำถามแบบเลือกตอบ (multiple choice question)ใช้กับคำถามที่พอจะกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าได้ เช่น ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน ความสัมพันธ์กับแหล่งอาชกรรม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำพิพากษาสมทบในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแบบปลายเปิดและเลือกตอบ ลักษณะคำถามมี 2 แบบ คือ แบบคำถามใช้กับคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาทและคำถามความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือในชุมชนและคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิคเคิร์ท ซึ่งเป็นแบบที่ใช้สเกล 5 ช่วงใช้กับคำถามเพื่อสอบวัตลักษณะความเป็นผู้นำของผู้พิพากษาสมทบ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะประนอมข้อพิพาท ความเชื่อมั่นในตนเองและทศนคติแบบประชาธิปไตย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการจัดการฝึกอบรมของผู้พิพากษาสมทบ ลักษณะคำถาม มี 3 แบบอยู่ร่วมกันทั้งแบบปลายเปิด แบบเลือกตอบและแบบคำถามแบบสเกล 5 ช่วงของลิเคิร์ตที่ใช้กับคำถามเกี่ยวกับระยะเวลา สถานที่ ค่าใช้จ่าย เนื้อหาสาระการฝึกอบรม วิธีสอน และการจัดกิจกรรม

3.4.4 การสร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์โดยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์อาศัยการสังเคราะห์จากทฤษฎี เอกสาร ผลงานการวิจัย และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆทั้งทางสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และศึกษาศาสตร์ รวมทั้งประสบการณ์ของผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์นั้น เพื่อรักษาระดับความแม่นยำ (Validity) และระดับความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อมูลไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามลำดับ คือ สร้างคำถามตามโครงสร้างของตัวแปรต่างๆ ที่ได้มาจากการสังเคราะห์ทฤษฎี เอกสาร ผลงานการวิจัย และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจนได้แบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหาและการใช้ภาษา นำมาแก้ไขใช้สำนวนภาษาตลอดจนความสัมพันธ์ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สำรวจ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1 ไปทดสอบกับบุคคลทั่วไปประมาณ 10 คน และนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นครั้งที่ 2 และจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับทดลองประกอบด้วยข้อคำถามในตอนต้น 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วฉบับทดลองเพื่อทดลองใช้เครื่องมือว่าสามารถวัดได้จริงหรือไม่ มีความเชื่อมั่นเพียงไรและข้อคำถามแต่ละข้อโดยเฉพาะข้อคำถามที่วัดองค์ประกอบเชิงมนุขณ์นั้น มีค่าอำนาจจำแนกสูงต่ำเพียงไรและตัวแปรต่างๆที่ต้องการจะวัดนั้นมีอยู่ในความรู้สึนึกคิดหรือการประพฤติปฏิบัติของผู้พิพากษาสมทบหรือไม่ จำนวน 40 คน

3.4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมตามโปรแกรมวิจัยสำเร็จรูปดังต่อไปนี้

- การวิเคราะห์หาค่าจำแนกรายข้อ ความมุ่งหมายของการวิเคราะห์หาค่าจำแนก ก็เพื่อจะได้ทราบว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถแยกคนที่มีคุณลักษณะต่างๆสูงต่ำแตกต่างกันได้มากน้อยเพียงไร ถ้าข้อคำถามใดมีค่าอำนาจจำแนกต่ำก็จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งในกรณีที่ไม่ให้เสียโครงสร้างตัวแปรโดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 สูตรที่ใช้ คือ

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

(บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 94)

- การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่หาค่าจำแนกแล้วและมีค่าพอเชื่อมั่นได้ที่ระดับ.05 และระดับ.01 นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละตอนแบ่งตามลักษณะองค์ประกอบเชิงมนุษย์ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบ Split-half โดยโดยใช้ข้อคู่-ข้อคี่โดยใช้สูตร คือ

$$r_m = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

$$r_+ = \frac{2rh}{1 + r_n}$$

(บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 84)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น ตำรา วารสาร บทความ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่นๆ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยการแจกแบบสัมภาษณ์ ผู้พิพากษาสมทบ ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยลงพื้นที่เข้าไปในชุมชนเพื่อการสำรวจข้อมูลโดยการทำความเข้าใจเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานศาลเยาวชนและครอบครัวและผู้พิพากษาสมทบที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างและติดต่อและเลือกผู้ช่วยสัมภาษณ์เป็นคนในพื้นที่ ซึ่งการออกสำรวจเบื้องต้นและการทำความเข้าใจกับผู้พิพากษาสมทบบางส่วนเพื่อเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเก็บข้อมูลในตอนมีการเตรียมตัวผู้ช่วยสัมภาษณ์โดยชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษางานวิจัยโดยทั่วไป แล้วทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์โดยให้ศึกษาข้อความแต่ละข้อ เพื่อให้เข้าใจรูปแบบของคำถาม ความหมายของถ้อยคำภาษา ความมุ่งหมายที่ต้องการถาม ตลอดจนคำตอบที่คาดว่าจะได้รับและจัดทำตารางสัมภาษณ์และการเดินทาง แล้วนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ที่จะสัมภาษณ์กับผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เนื่องจากมีคำถามแบบปลายเปิดจะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้าประเด็นเดียวกันจนหมดและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลปลายปิดผู้วิจัยได้ตรวจความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หาค่าสถิติพื้นฐานตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้และแยกประเภทตามวัตถุประสงค์ นำมาอภิปรายผลข้อมูล